

גו א מיי פכײַט מהל׳ שבת הל׳ ח סמג לארין סה טו״ע א״ח ס׳ רד סעף ג ובי רב׳ סעף ג: גו ב ג מיי פ״ג מהל׳ מאלכות אסורות הלכ׳ יד סמג לארין קמח טו״ע י״ד ס׳ קח סעף ה: גח ד מיי ׳ס טו״ע ׳ס סע׳ א ועיין בהגיה׳: גח ה מיי פט״ו מהל׳ תרומות הלכה יד: ׳ס ו ז מיי ׳ס הל׳ י״ג ועיין בכ״מ טו״ע י״ד ס׳ קח סעף ד:

סו:

בת תיהא. פ"ה נוקצין נקב במגופת חצית להריח מיהו לשון בת קשה ופר"ח שי"ש קנה שקוע מוך החצית וזולט מוך ומניחין ^(א) לתוך קנה קטן כמין דד ומריחין דרך אותו דד ומש"ה נקט בת וגם יש ליישב פרש"י שבמך אותו נקב שנקבו במגופה נותנין קנה קטן ומריחין דרך אותו קנה ומש"ה קרי לה בת:

עובר כוכבים בדישאלא שפיר דמי. וקמ"ל דלא גריינ

לטו ישאל דעובד כוכבים דלסר אציי: **ישאלא** ברעובר כוכבים רבא אמר מותר. ז"ל דמייירי שאין העובד כוכבים נותן לו שכר ולא מחזיק לו טובה דחוקת טובה נמי חשיבא הגאה ונמלא משתכר בחיסורי הגאה: **אביי** אמר אסור ריחא מיִרתא היא. וחשבין ליה כשומה אבל אין לומר דחשבין ^(ה) נהנה דל"כ מאי פריך מכמון של תרומה שנגנס ריחו צפת של ישראל שאני תרומה דשריא לישראל בהגאה שאינה של כלוי כי הכא דליכא אלא ריחא דמייירי שלא הסיק ישראל את התנור דל"כ כלה התרומה אלא שכהן הסיקו אלא ודאי הכי פליגי אי חשבין כשומה או לא וטעמא דרבא דלא חשיב ליה כשומה לפי שהריח נכנס בפניו ומיקון והקלול רבה על התקון ושרי כדאמרין פ"ק דחולין (דף סו.) גבי

סכין של עבודת כוכבים מותר לשחוט צו משום דקלקולו רבה על תקונו אבל זילוף של יין נסך ודאי אסור דהויא הגאה גמורה כדלמר"י בפ"ק דפסחים (דף כ:.) שותים מלוג בצלע ומזולפים מלוג בשמים אבל כשמיה ודאי לא מחשבין ליה לזילוף מדמתיירין בפ"ק דפסחים (דף כ:.) זילוף היין של תרומה טמאה ואי כשמיה חשיב ה"ל ׳שומה תרומה טמאה שבמיתה אלא זילוף הגאה לחוד הוא דחשיב ומיתסר גבי יין נסך ולא דמיה לצת מיהא שהריח יואל דרך הנקב וכנגס בחזק בגופו ומזיק אבל זילוף הריח מתפור ^(ו): **רבא** אמר מותר ריחא אִיאו מִיִרתא היא. פריך כיצד זילין (פסחים דף עו:.) פליגי נמי רב ולוי צריחא גבי צשר שמן שללאו עם צשר נצילה סבר כוותיה הכא גבי בת והגם תניא כוותיה דרב ופי' שם רש"י ואע"ג דתניא כוותיה דרב דלסר מ"מ הלכה כלוי דשרי משום דרבא סבר כוותיה הכא גבי בת מיהא והלכה כרבא לגבי אציי ופסקי כך רש"י פריך כיצד זילין ולא נראה דהתם קאמר דעובדא הוה בההוא ציניחא דליטווה צבדי צישרא ואסרייה רבא מפרוקא למיכליה בצותחא ומעשה רב וגם מר צר רב אשי אוקר שם אפילו צמילחא והלכה כמותו צר מתרי מילי וע"ק דאי פליגי אציי ורבא צפלוגתא דרב ולוי א"כ ה"ל לאיפוי פלוגמיייהו התם לכי"ר דודאי הלכה כרב דהתם דריחא מילתא היא והלכה כרבא נמי הכא גבי בת מיהא דריחא לאו מילתא היא ואציי נמי דהכא דלמר ריחא מילתא היא א"ל אנה דלמרני אפילו כלוי דלמר התם ריחא לאו מילתא היא דשאני הכא שהוא נהנה ומריח מן האיסור היין עֲמָמו הלכך הוי לגמרי כאילו שותה מן היין עֲמָמו אבל התם אינו אלא ריח האיסור נכנס בתוך ההיתר והוא אוכל את ההיתר ובהא אפילו אציי מודה דריחא לאו מילתא היא ורבא נמי דהכא א"ל אנה דלמרני אפי' כרב דלמר התם ריחא מילתא היא ^(ז) דשאני הכא שהריח מוזיק לו לפי שנגנס בגופו ולכך אמר דריחא לאו מילתא היא הלכך צין אציי צין רבא דהכא מנ"י סצרי צין כרב צין כלוי דהתם והשתא הוי טובא גווי דריחא ריח החזק שצבולן פת חמה וחצית פתוחה דלסור לכ"ע וריח צשר פלוגתא דרב ולוי וק"ל כרב וריח דבת מיהא וק"ל כרבא למטה מהם פת צוננת וחצית פתוחה או פת חמה וחצית מגופה והמותר לכ"ע פת צוננת וחצית מגופה ולענין ריחא דהתם הלכה כרב דלמר ריחא מילתא היא ה"מ צמגוריס שלהם שהיו קטנים וה"ה תחת מחבת שלנו שקורין תרפי"ד צלע"ו שאופין תחתיה הפשטיד"ח כמו כן ריחא מילתא היא אבל צמגוריס גדולים שלנו אין לחוש לריחא ובלבד שלא יהא פי התנור קמוס ואין לחוש אם אפו פשטיד"ח של צשר ^(ח) עם טריט"ח של צביגה צמגור א' רק שלא יגעו זה בזה או עם האיסור פי' כגון פשטיד"ח של צבילה אין לחוש כמו כן אם שמנונית האיסור על המרדה שקורין פאל"ה צלע"ו אסור ליתן היתר עליה כל היום מיהו כשאינה בת יומא מותר להשתמש בה לכתחלה ולא גורו שאינה בת יומא אטו בת יומא אפילו לכתחלה כיון דלא אפשר שהרי העובד כוכבים לא ימנע לו לעשות מרדה חדשה בכל פעם שישפוך עליה של איסור אבל אם יאח שמנונית האיסור דנצילה ונגע להיתר או תחת היתר אסור ואי"ת אמאי לא הביא פריך כיצד זילין גבי פלוגתא דרב ולוי ההיא דכמון של תרומה דהכא ולדחותה כמו שהביא בשמעמין וי"ל משום דלא דמי לריחא דהתם מיירי צריחא דפטס כגון צשר ונצילה ולכך אמר רב דריחא מילתא היא דלזיל האי ומפטס האי אבל גבי כמון שהוא מעשה תנור ולא פיטוס אפי' רב מודה דריחא לאו מילתא היא ועל חטה ומחן שנמלאת באחת מן המנזות צי"ד לא מיבעיא קודם ו' שעות דמותרות האחרות לפי שבטל צששים כמו חמץ שלא צומנו אלא אפילו אחר ו' שעות מותרות האחרות משום דלא הוי חמץ צומנו ומחן שלא צומנו אינו צמשהו עד זמנו ממש דהיינו צו' ימים של הפסקה וכן משמע בפסחים בפ' כל שעה (דף ג.) דקאמרין לשם חמץ כשהוא לאחר זמנו צנותן טעם אפי' לר' יהודה דקאמר חמץ כשהוא לאחר הפסקה צאלו וה"ה לאחר ו' שעות אך אותה מזה נכון לאוסרה ואם אפו המנזות צשבנת ימי הפסקה ונמלאת חטה ומחן באחת מהן כולן אסורות וצמגור נמי יש לאסור דלע"ג דמגוריס שלנו ריחא לאו מילתא היא מ"מ נהי דטעם ליכא מ"מ משהו צעלמא איכא ואפי' צמעשה תנור דלאו פטוס: **אמר** רבא מנא אמינא אִיאו דריחא אִיאו מִיִרתא היא דתניא ^(ט) תנור שהסיקו בבבבון שר תרומה ואפה בו את הפת מותרת. וא"ת מ"ש מהא דלמר צפסחים פ' כל שעה (דף טו:.) תנור שהסיקוהו בקליפי ערלה ואפה צו את הפת אסורה למ"ד יש שבה עשים צפת וי"ל דלא שייך לאסור ^(י) שבה עשים צפת אלא דוקא בחיסורי הגאה משום דיש שבה עשים צפת היינו שבה הגאה דעשים צתוך הפת וחשיב נהנה מן העשים הלכך התם גבי ערלה דלסור בהגאה אסרינן מהאי טעמא אבל הכא צתרומה דודאי מותרת בהגאה לזרים אין לאסור משום יש שבה עשים צפת ותדע דהאמר ^(י) המנבשל צשבנת צשוגג יאכל צמוזר לא יאכל ואמאי צשוגג יאכל הא כל עשים צשבנת מוקצים אפילו נתלשו מאתמול ויש שבה עשים צפת א"כ כשאוכל הפת שנאפה עם העשים יש שבה ואוכל מוקצה אלא ודאי כדפי' דלא אסרינן משום שבה עשים אלא דוקא בחיסורי הגאה כדפרישי' ומוקצה מותר בהגאה הוא ^(י) ומכאן יש להתיר פת חמה ^(י) שנאפה צייט דלין לאסור משום דשמא העשים שנאפה בהן נתלשו היום ומוקצים הם דמה צרך הא פרישי' דלא אמר יש שבה עשים צפת ר' לענין איסורי הגאה ואם משום שמה טמאה החיטין היום וגם נילשו ^(י) אין צרך כלום כיון דמעיקרא צעודם חיטין היו ראוין לכוס מיהו צבה"ג חשיב להו נולד כשטחנן צייט מיהו ר' יחיאל היה נוהג היתר בדבר וגם צשבנת יש שמתיירין ליקח פת חמה מן העובד כוכבים מטעמא דפי' אמנם צב' ימים של ר"ה שמע מורי שי"ש אוקרינן לפי שלפעמים שהקציר נמשך עד ר"ה ויכולין לקצור צייט של ר"ה ולאפות צייט שני ונכון להחמיר צשני ימים טובים של ר"ה: ^(י) **ורבן** הובינן שנפלא אִתוך הגריסיין. קשה וכי עד השתא לא אשמועינן דנותן טעם לפגם מותר הא מרישא שמעינן ליה וי"ל דקמ"ל דלע"ג דכי נפל לתוך הגריסין צוננין משציח כדלמר צגמ"י אפי"ה לתוך גריסין רותחין שרי דלא גריינן אטו צוננין:

פרק חמישי עבודה זרה

ריחיה חלא. יין זה סומך לעירובו היה ריחיה חלא וטעמיה חמרא וצתר ריחיה זולין וכשנתערבו הוה ליה מין צמינו: **בת סיהא**. נקב נוקצים במגופת חצית להריח את היין לצדוקו אם יכול להתקיים ^(א): להריח עובד כוכבים ציין ישראל שפיר דמי: **הפס מופרס**. לזרים: **שאין צה טעם כמון**

אלא ריח כמון. ואי משום דהוסק לא איכפת לן דתרומה אין איסורה איסור הנאה: **רבי מאיר אוסר**. לפי ששאבה את ריח היין: **לרבא**. דלמר לאו מילתא היא ודאי על כורחיה כתנאי אמרה למילתיה ולא צבדי הכל היא דהא ר"מ אוסר וליכא למימר איסור אלא משום ריחא: **לאציי**. דלמר מילתא היא: **לימא כסנאי היא**. מי אמרינן ר' יהודה לית ליה דלציי או דלמא לעולם אית ליה טעמא דרציי יהודה הכא דקסבר אין ריח היין נכנס צפת אבל צבת מיהא דריח נסך נכנס צגוף מודי:

דברי כתנאי ^(ב) הירודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית של יין של תרומה ר"מ אוסר ור' יהודה מתיר רבי יוסי' ימתייר בשל חיטין ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר ריחא מילתא היא ומר סבר ריחא ולא כלום הוא דתנן ^(ג) התנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת הפת מותרת לפי שאין ^(ה) טעם כמון אלא ריחא כמון ואביי שאני התם דמיקלא איסוריה אמר רב מרי כתנאי ^(ד) הירודה פת חמה ונתנה ע"פ חבית של יין של תרומה ר"מ אוסר ור' יהודה מתיר רבי יוסי' ימתייר בשל חיטין ואוסר בשל שעורים מפני שהשעורים שואבות מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר ריחא מילתא היא ומר סבר ריחא ולא כלום הוא לרבא ודאי תנאי היא לאביי מי לימא תנאי היא אמר לך אביי לאו מי איתמר עלה אמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל יבפת חמה וחבית פתוחה דברי

דבמיתות. מתייהו הא אוכל ושותה תרומה (טוריה) (ועמאף) עובר צעשה אבל לא צמיתה א"כ צאכל תרומה טהורה צטומאת הנוף. וכן קשה לו על רש"י צבירות דף ע"ב וצ"ע: ד"ה רבא ובר' דשאני הבא שהריח מוזיק לו. עיין פסחא מהרי"ק שרש קל"ג:

מסורת הש"ם

(א) צ"ב ג' (ג) שם, א) נקב הוא שטוקצין צמגופ' החצית ומניחין פיהם ע"פ הנקב ושואפין את ריחו של יין וידוען אם החמץ ואם טוב הוא. עיך ערך מה ד'. (ד) תרומות פ"י מ"ד, (ה) שם (מ"ג פסחים עו:.) (ו) ועיי' מ"ש תוס' לעיל ד' ד"ה אלא, (ז) ז"ל עט פשטיד"ח, (ח) ז"ל דתנן, (ט) שבת לת., (י) ועיי' הכרעה, (יא) שאפמא עובד כוכבים צייט כל"ל,

גליון הש"ם

גמ' ופעמא חמרא חלא. קשה לו דמה צרך דנקרא חלא מ"מ לזיו כמו חלא דחמרא וחלא דשכרל לאציי דלאו צמר טעמא לא הוי מצי"מ וה"ו הא סוף סוף אין טעמן שוין דזה טעמיה חלא חה טעמיה חמרא וצ"ע גם ק"ל על רבא נהי דלא מקרי חלא מ"מ הא פשוט כיון דקלט ריחא דמלא סופו לעשות חלא לגמרי והוי מין צמיט כמ"ש הר"ן גבי שאור בעיסה: תוס' ד"ה אביי ובר' שותיה הריובה (בהרחה) [במאחא] דבמיתות. מתייהו הא אוכל ושותה תרומה (טוריה) (ועמאף) עובר צעשה אבל לא צמיתה א"כ צאכל תרומה טהורה צטומאת הנוף. וכן קשה לו על רש"י צבירות דף ע"ב וצ"ע: ד"ה רבא ובר' דשאני הבא שהריח מוזיק לו. עיין פסחא מהרי"ק שרש קל"ג:

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאין בה טעם כמון אלא ריח כמון: (ב) רש"י ד"ה בת מיהא ובר' להתקיים ספי"ד ואחי"כ מ"ה עובד כוכבים ומיבט להריח ממחן: (א) תוס' ד"ה בת מיהא ובר' ויבולט לחרוץ ומניחין לחתכו קנה קטן: (ד) ד"ה אציי ובר' דמשגיחא ליה נהנה ובר' שהריח נכנס בגופו ומיקו: (פ) ד"ה אמר רבא ובר' דלא שייך לאסור מטעם יש שבה עשים: (י) בא"ח וגם נילשו היום אין צרך: (י) ד"ה כגון חמץ שנפל:

מוסף רש"י

הירודה. מן התנור (פסחים עו:.) ר"מ אוסר. לזרים מפני שנגנס לו ריח התרומה (שם). שואבות. את הריח (שם).

